

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt och associationsrätt
103 33 Stockholm

Datum
2016-11-25

Ert dnr
Ju2016/06276/L1

Vårt dnr
2016-200

Angående departementspromemorian Jämn könsfördelning i bolagsstyrelser (Ds 2016:32)

I promemorian föreslås en ändring av aktiebolagslagen som innebär att minst 40 procent av styrelseledamöterna i ett aktiemarknadsbolag ska vara av vardera kön. Aktiemarknadsbolag som inte uppfyller kraven föreslås åläggas en sanktionsavgift beroende på bolagets börsvärde och ska lägst vara 250 000 kr och högst 5 000 000kr. Enligt promemorian är avsikten att lagändringen ska påskynda en positiv förändring av könsfördelningen både i fråga om styrelsen och andra ledande befattningar i näringslivet. Långsiktigt är målsättningen en helt jämn könsfördelning. Statliga bolag i vilka staten äger samtliga aktier föreslås omfattas av regelverket medan kommunala bolag föreslås undantas.

Näringslivets Regelnämnd önskar lämna följande synpunkter på det aktuella förslaget.

Enligt NNR innebär förslaget om en lagstadgad kvotering till aktiemarknadsbolags styrelser ett stort ingrepp i äganderätten. Detta då bolagens ägare fråntas den självklara rätten att utse sina styrelserepresentanter. Att utse en styrelseledamot är ett oerhört viktigt beslut och handlar om att göra en noggrann avvägning av olika faktorer för att nå en optimal sammansättning i styrelsen för att åstadkomma ett effektivt och väl fungerande bolag. Könsfördelning utgör bara en av dessa parametrar. NNR vill också uppmärksamma om att förslaget också innebär att en välfungerande styrelse kan behöva brytas upp.

En viktig förutsättning för den svenska modellen för bolagsstyrning är aktiva ägare som tar ansvar för bolagen. Detta sker oftast genom engagemang i styrelsen, och framförallt genom deltagande i valberedningen för nominering av kandidater till denna. Konsekvenserna av de föreslagna reglerna innebär att aktieägarnas och valberedningarnas inflytande minskar. Inskränkningen innebär därmed också att ägarnas ansvar för bolagen försvagas vilket kan få effekter på deras villighet att engagera sig på lång sikt.

I konsekvensavsnittet anges endast ”att en konsekvens för aktiemarknadsbolagen är att aktieägarnas möjlighet att i princip fritt välja sysslomän för ledningen inskränks.” NNR finner det anmärkningsvärt att ett förslag som innebär ett stort ingrepp i äganderätten presenteras utan att konsekvenserna av detta närmare beskrivs och analyseras.

I promemorian anges att andelen bolagsstämmovalda kvinnor i börsbolagens styrelser uppgår till knappt 32 procent efter bolagsstämmorna 2016. NNR vill lyfta fram att Kollegiet för svensk bolagsstyrning har som ambitionsnivå att nå minst 40 procents andel för respektive

kön senast efter bolagsstämposäsongen 2020. Detta är i överensstämmelse med ett direktivförslag som EU-kommissionen lade fram 2012. Enligt statistik som tagits fram av SIS Ägarservice på uppdrag av Kollegiet har könsfördelningen bland nya ledamöter i börsbolagens styrelser i princip varit jämn de två senaste åren. Det framgår också av ”Andra AP-fondens kvinnoindex för 2016”, som genomförts av Nordic Investor Services, att andelen kvinnor i börsbolagens styrelser tydligt ökat för tredje året i rad och att en ökning med 8,4 procentenheter har skett sedan 2013. Fortsätter utvecklingen i samma takt bör målet om 40 procent kvinnor i börsbolagens styrelser kunna uppnås år 2020.

Enligt NNR visar statistiken att den självreglering, framförallt den svenska bolagsstyrningskoden, som börsbolagen redan omfattas av har varit framgångsrik och utgör ett bättre alternativ än lagstiftning. Detta då den på goda grunder kan antas komma uppnå det mål som presenteras i promemorian år 2020 och inte för med sig de negativa konsekvenser i form av ingrepp i äganderätten som lagstiftning gör. Till detta kommer också att Kollegiet för svensk bolagsstyrning utfärdat en nya anvisning till koden till följd av det nyligen beslutade lagkravet att flertalet börsbolag ska upplysa om den mångfaldspolicy som tillämpas ifråga om bolagets styrelse, med avseende på exempelvis kön.

Promemorian saknar en redovisning av den utveckling som har skett de senaste åren avseende jämnare könsfördelning i börsbolagens styrelser. Då NNR med detta finner att det helt saknas ett underlag för bedömning av i vilken mån målet skulle kunna uppnås utan lagstiftning anser också NNR att det inte är visat att det finns en grund för behovet av detta förslag.

Konsekvensutredningen är mycket bristfällig

Utöver ovan nämnda brister saknas också en närmare analys av förslagets övriga effekter på berörda aktiemarknadsbolag. Det saknas exempelvis helt en redovisning av vilka effekter förslaget kan få för olika branscher och aktiemarknadsbolag. Det handlar såväl om ökade kostnader för rekrytering och sanktionsavgifter i det fall bolaget inte lyckas uppfylla den uppsatta kvoten. Dessa kostnader riskerar att bli särskilt stora och därmed få stora effekter på branscher med aktiemarknadsbolag som har en hög representation av män till följd av att få kvinnor vare sig utbildar sig inom eller väljer arbete inom dessa branscher. I promemorian anges att förslaget till EU-direktiv tillåter att bolag där könsfördelningen bland de anställda är mycket ojämn undantas. Det anges dock i promemorian att det inte finns skäl att göra motsvarande undantag i den förslagna svenska lagstiftningen. Det saknas helt en motivering till detta val.

Sammanfattningsvis så finns enligt NNR ingen grund för förslaget då detta är oproportionerligt i förhållande till målet och målet sannolikt kan uppnås år 2020 utan lagstiftning. Konsekvensutredningen är enligt NNR mycket bristfällig och har vare sig analyserat tänkbara alternativ som kan uppnå målet utan lagstiftning eller den utveckling som har skett de senaste åren utan lagstiftning. Inte heller effekterna (på såväl kort- som lång sikt) av det förslag som presenteras redovisas närmare i promemorian. NNR finner att promemorian och dess konsekvensutredning inte kan utgöra ett underlag för beslut.

Med anledning av ovanstående avstyrker NNR förslaget.

NÄRINGSLIVETS REGELNÄMND

Christina Fors